

Koronamaskan er heilsa og politikkur

Kjakast verður um, hvussu nógv andlitsmaskan kann hjálpa til at steðga smittuspjaðing av koronu, men maskan er eisini ein spurningur um samfelagsliga ideologi

Farsóttarnevnið mælir nú fólki til at brúka andlitsmasku í almenna rúminum – serliga har nógv fólk eru savnað ella koma nær við hvønn annan. Tilmælið var sett fram at fútanum, sum er formaður í farsóttarnevndini, og hann bara tað varsliga fram við áherðslu á, at tað var eitt tilmæli til fólk.

Umleið 140 onnur lond hava mælt til, at fólk brúka andlitsmaskur, tá ið tey eru úti millum fólk. Í flestu londum er tilmælið avmarka til ávísar støður – keypskálur, almenna ferðslu, tiltøk, heilsubygningar, flogvallir og annað.

Kjakast hevur verið um, hvussu væl andlitsmaskan verjir. Tey, sum hava verið ímóti maskunum, hava

ført fram, at greið prógv eru ikki fyri, at maskan ger stóran mun. Tey, sum mæla til maskubrúkið, vísa hinvegin á nýggjari kanningar, sum geva ábendingar um, at maskan hjálpir. Hon kann serliga hjálpa til at forða fyri, at fólk, sum er smittað, smitta onnur, men hon kann eisini í vissan mun forða fyri at fólk verða smittað av øðrum.

Heilsa

Tíðarritið videnskab.dk hevur savnað nakrar kanningar, sum er gjørdar um brúk av maskum í sambandi við smittu av koronu.

Í Massachusetts, har 75.000 heilsustarvsfólk, finga álagt at brúka andlitsmasku, fall talið á smittaðum frá 14,7 prosent til 11,5 prosent. Hendan kanningin varð gjørd í juli mánaði.

Í einari frísørslong, har tveir frísørar vóru smittaðir, varð eingin av 67 viðskiftafólkum smittað, tá bæði frísørar og viðskiftafólk brúktu masku.

Videnskab.dk vísir eisini til aðrar kanningar og til The Lancet, sum 27. juni í ár tók saman um 44 smærri og størri kanningar av maskum og kom til niðurstøðuna, at »andlitsmaskur geva verju – eisini í støðum uttan fyri heilsuverkið«.

Spurningurin er tó framvegis, hvussu nógv maskan hjálpir í stríðnum ímóti koronusmittuni, men læknin Pál Weihe heldur, at prógvini fyri maskum eru so mikið góð, at fólk eiga brúka maskur í serligum støðum í almenna rúminum.

Ideologi

Maskan er ikki bert ein spurningur um heilsu. Hon er eisini spurningur um ideologi – um politikk. Tey flestu munnu halda, at tað er víðgongt stig at bera andlitsmasku í almenna rúminum, og summi halda, at hetta er ov víðgongt samanborið við ágóðan.

Hetta er ikki nýtt kjak. Tá ið herviliga Spanska sjúkan gjørdi um seg í 1918, álegði heilsuovastin í Kalifornia í USA fólki at bera masku, sum var gjørt úr gaze. Onnur frælsisavmarkandi átøk vóru eitt nú, at tað var ikki loyvt at savnast, kyssa ella tosa hart á gøtuni, men tað var maskan, sum fekk fólk at ressast. Mótmælt var, at maskan var eitt krav, og nógv fólk gingið við maskuni í nakkanum, onnur høvdu onga masku. Hundræðtals fólk vóru send í geggið, tí tey ikki vildu fara í maskuna.

Talið á sjúkum fall munandi, tá ið maskan varð eitt krav, og kravið var linkað og hert, alt eftir hvussu stóran við sjúkuni var. Tá ið maskan á triðja sinni varð eitt krav, var ein mótmælisbólkur stovnaður, Anti-mask League.

Kanningar

Prosessarin Michael Bang Petersen hevur saman við øðrum gjørt kanningar í USA, og niðurstøðan er, at tað er ein stór politisk polarisering, tá ið tað kemur til brúk av maskum.

– Tað er okkurt við maskum, sum triggjar fólk, sigur hann við Weekendavisen.

– Okkara fyrstu kanningar vísa, at tað er ikki stórir munur á, hvat republikanarar og demokratar í USA halda um frástøðu og reinføri í sambandi við koronu, men tað er ein lutvíst stór polarisering, tá ið tað snýr seg um maskuna, sigur Michael Bang Petersen við Weekendavisen.

Tey, sum eru vinstru megin miðjuna, eru heitari fyri maskubrúki, meðan tey høgru megin miðjuna í størri mun eru ímóti.

Í Føroyum sæst eisini eitt spjandi kjak um maskuna, men í øllum førum kunnu vit siga, at tað nú er blivið meira vanligt, at síggja vanlig fólk bera masku í almenna rúminum, og helst verður tað enn meira vanligt komandi tíðina.

